

Qui etiam desiderat non trisari sed frequenter in animo gaudere sine deat bene vivere. **U**n hugo de sancto victore. **U**is nunc esse tristis bene vivere. bona vita semper gaudium habet. nec etiam obmittendum est bonum opus propter aliquam negligentiam aut desidiam nostram. ne pringat mentem in ultimo examine gemere et pro tempore inutiliter sine fructu spirituali expenso lugere. **D**e hoc beatus bernardus lamentando sic dicens. **D**omine deus quot tempora effluxerunt in quibus sine fructu ut aspicio vixi. quomodo coram te subsistam. quomodo ad te levare poteram faciem meam in illo magno et terribili examine. quomodo numerari iusseris. omnes dies meos querens fructum meum. **D**omine cur intermisi villo tempore versari te in corde de meo tota mentem amplecti. in tua dulcedine delectari omnia interiora meam vbi tunc erant quomodo tecum non erant. cum habes a te omnis creatura quicquid habet desiderabile laudabile aut delectabile. **D**e beatus bernardus. **S**ed et hoc notandum quod in operibus bonis quisque humilitatem habere debet et illa attribueret debet gratie divine. peccata autem sibi ascribere. **U**nde augustinus in libro de sermone domini. **C**ave o christiane superbia. licet enim sanctorum imitator sis. totum semper gratie deputa. **Q**uia ut est aliquid gratie in te dei non tuum meritum fuit. apius ergo totum deputa pietati quod autem peccator es tue iniquitati ascribe. **E**sto accusator tuus et ille erit indultor. omne enim crimen quod facimus vel peccatum est nostre negligentie et omnis virtus et sanctitas dei est indulgentie conuersi ad deum. **H**ec augustinus. **M**agna namque virtus est bona actio cum humilitate. pro hoc enim reddit homo diuinus. **U**nde dicit **I**saac abbas. **B**ona operatio est humilitas. hominem deum faciens super terram. **I**gitur laborandum est ut in bonis operibus

que gerimus: humilitatem cordis semper habeamus et cum bona opera nostra ad noticiam aliorum pervenerint gloriam dei et edificationem proximorum pro hoc non nostram vanam gloriam requiramus ne meritum nostrum apud deum propter hominum stultam vanitatem amittamus. **U**nde beatus augustinus in libro de verbis domini. **Q**uisquis iravult videri ab hominibus opera sua. ut ille glorificet a quo ea que in illo videtur accepit. et sic ad imitandum bonum idem ipsi qui vident procedunt. vere eius lumen lucet coram hominibus. quia lux de illo caritatis radiat. non superbia sumus enim et in eo caner. ne iniusticiam suam faciat coram hominibus. ut videtur ab eis. quia nec suam deputat illam iusticiam. **H**ec augustinus. **B**ona ergo opera cum summa diligentia exerceamus. ne pro hoc quod agimus vanam gloriam requiramus. sed omnia in gloria dei agere studeamus ut pro bonis nostris acrius vitam eternam possidere valeamus.

P **F**ilios. **O**st diversorum operum bonorum tam interiorum quam exteriorum informationem. nunc etiam de virtute perseverantie cupio edoceri.

Ca. XV. **P**ater. **S** **S**ire debes quod postquam omnium virtutum acceptus quis fuerit principium. nondum tamen in conspectu dei apparet gloriosus. nisi virtutum consummationem assit. videlicet perseverantiam. quia nullus omnino mortalium quantumcumque perfectus laudandus est in vita sua. nisi prius hoc bonum inchoatum. bono et felici fine cludat. **E**st enim perseverantia finis ac consummatio virtutum. parum enim valet fuisse religiosus. fuisse humilem patientem fuisse deo

tum et primum. Deum dilexisse. et ce-
 teras virtutes habuisse nisi adesset per-
 severantia. **C**um enim omnes virtutes cur-
 rant. sola perseverantia accipit bravium.
 quia non ille qui incipit. sed qui persevera-
 verit in bonis operibus hic erit saluus.
Un dicit hugo. Inchoata virtus non
 potest nisi ad finem perducatur. **E**t ideo per-
 severantia valde necessaria nobis est ut in
 bono quod per dei gratiam recte inchoamus
 perseveremus usque ad finem perseveremus. **H**ic
 hugo. Ipsa namque perseverantia virtus
 est multum laudabilis. quia est nutritrix ad
 meritum. constantie filia. et pugnaculum
 sanctitatis. sine quo nemo poterit deum
 videre. **D**e cuius etiam commendatione bea-
 tus hieronymus dicit. Perseverantia est unica re-
 gio filia. finis virtutum. earumque summa
 ratio. totius boni repositorium. et virtus si-
 ne qua nullus videbit deum. absque victo-
 ria enim nec qui pugnat victoriam. nec
 palma victor sequitur. vigor est virtutum.
 nutritrix ad meritum. mediatrix ad pre-
 mium. soror pacis. constantie filia. amica
 pacis. amicitiarum nodus. unanimita-
 tis vinculum. sanctitatis pugnaculum.
 tolle perseverantiam nec obsequium mer-
 cede habes. nec beneficium gratiam. nec lau-
 dem fortitudo. sola est cui eternitas red-
 ditur vel potius que eternitati hominem
 reddit. dicit dominus. **Q**ui perseveraverit
 usque in finem saluus erit. **H**ic bernardus.
Deberet ergo homo se in bono primum
 et incessanter nona prioribus superaddere.
 ne contingat eum in bonis ac virtutibus
 actionibus torpescere et deficere. **U**n be-
 atus hieronymus. Nequaquam sufficit semel vel se-
 cundo operari quod bonum est nisi incessan-
 ter addas novum prioribus. alioquin ian-
 cer et marcescit flos primi operis. atque
 si non alijs atque alijs subiectis pietatis
 operibus primum reparetur. **D**ec bernardus.
X Nec debet aliquis propter verba

derisoria vel quaecumque alia bonum opus
 obmittere. nam sunt nonnulli qui aliqua
 agere proponunt. sed cum ab alijs deriden-
 tur. primum ab intentione bona quam
 proposuerunt resiliunt. **U**nde beatus gre-
 gorius. **S**epe namque aliqua agenda bona
 proponimus. sed si unus contra nos levissi-
 mus sermo iridentis erupit. ab inten-
 tione actionis nostre fracti protinus et
 confusi discedimus. **H**ic gregorius. **E**t
 sciendum quod incipientibus bona opera
 premium promittitur. sed solum perseveran-
 tibus datur. quia in vanum opus bonum
 agit si ante finem vite deserat. **U**nde
 ysidorus. **I**nchoantibus premium promit-
 titur. perseverantibus datur. tunc placet
 deo persecutio nostra quando bonum quod
 inchoamus perseveranti fine implem?.
Unum quemque deus de fine non de pre-
 terita vita iudicabit. **V**irtus ergo bo-
 ni operis perseverantia est. incassum quod
 pro bonum agitur si ante terminum vite de-
 serat. **H**ic ysidorus. **N**otandum quod vir-
 tus perseverantie in bono eternitatis habet
 similitudinem per quam tanquam per neminem
 eternum mercedimus eternum dei. quia eter-
 navita perseveranti in bono est penetra-
 bilis. **T**este seneca qui dicit. **I**n excel-
 so est vita beata. sed perseveranti penetra-
 bilis est. **E**t sciendum quod vera et efficax
 perseverantia in suis semper debet ex-
 ercitijs augeri. crescere et proficere. quia
 vel si affectus devotionis vel operis ef-
 fectus remittitur vel ex negligentia at-
 tenuatur. paulatim deficere incipit donec
 penitus extinguitur. **U**nde apostolus.
Non coronabitur nisi qui legitime certaverit.
 vocans legitimum certamen nostri perfectus
 primum incrementum. **D**icit etiam beatus bernardus.
Nulla unquam servum dei non dico dies sed nec hora inveniat nisi
 in exercitij labore. **A** Sed ad hoc faciendum. quattuor sunt nobis
 necessaria bona. scilicet operatio. inter

na deuotio. sancta cogitatio et recta in-
 tētio. His quatuor exercitijs homo de-
 uotus totā vitā suā prīnuat. Opaf em̄
 bona si p̄r fīdo opari non poterit qua-
 cūq; occasione impeditus deuotionez
 suam meditando accendat. que duo si
 ad manus non habent. vel qz torper in
 actione exteriori vel qz languet in affe-
 ctione interiori saltem dñm cogitet
 qd nulli difficile est. qz hoc plane sub-
 iacer nosire voluntati. Unde in deutro-
 nomio d̄r. Caue ne vnq; obliuiscaris
 domini dei tui. Et thobie Omni tem-
 pore in mente habeto deum. Et ideo ad
 cogitandum deum semp ex p̄cepto
 legis v̄gemur vt p̄missuz est. licet ad
 meditandum ipsum deuote qd est gra-
 tie nō obligemur. Si v̄o idip̄m nobis
 subtrahit vt experiamur qd ait dñs.
 sine me nihil potestis facere temetip̄-
 sum intra temetip̄m merire et sic cū a-
 postolo. Non q̄ sufficientes simus ali-
 quid cogitare a nobis tanq; a nobis.
 sed sufficientia nostra ex deo est sed et
 eandē miseriam p̄ intentionē diriga-
 gamus in deū et humiliantes nosmet-
 ipsos dicamus. Oīa opa nostra opa-
 tus es domine in nobis vt hmōi gra-
 tia reformet in nobis. Gratia ḡ diuini
 suffragante sublimiora opemur. si
 vero minuit opemur mediocria. si aut
 oīno extinguit opemur infima nō tor-
 pentes sed ambulantes et p̄seuerātes
 in p̄ceptis et mandatis vt salutes eter-
 nam ab ip̄o p̄sequi mereamur. Nam
 ip̄e d̄r. Qui p̄seuerauerit vsq; in finez
 hic saluus erit. Et in apocalipsi. Esto
 fidelis vsq; ad mortem et dabo tibi co-
 ronā vite. Sic ḡ patet de p̄seuerantia
 habemus itaq; de v̄rutibz. Nunc put
 dignatus est dñs donare explanatum
 qd p̄inet ad proficientes. quorum sta-
 tus vt p̄missum est supra in secundo li-
 bro consistit in v̄rutum operatione

Sequitur tertia distinctio
 secundi libri. *Filius*

Distinquā in fo-
 matus sum de v̄rutibz quor-
 um obseruancia secūdo lo-
 co p̄inet ad p̄ficientes. nūc de tercio
 in quo dependet status eorundem p̄fi-
 cientium a te. *Pater cupio edoceri.*

Ca. I. *Pater. B*

Sire debet
 fili q̄ tercius gradus
 in quo p̄sistit p̄ficien-
 tium status put sup̄i-
 us dictū est pender in
 temptationum p̄pensione. nam quisq;
 religiosus cum relictis vitijs cepit re-
 ligiose viuere ac in bonis operibz se ex-
 exercere atq; in illis p̄ficere. talis inq;
 diuersas temptationum tribulationes
 incipit tolerare. qz spūs malignus in-
 uidens saluti hūane cū aliq̄ p̄p̄er-
 rit v̄tuose ac religiose viuere. statim mul-
 tifor̄mes tēptationū laqueos in cor il-
 lius immittere solet. vt eū a via salu-
 tis possit reuocare et ad pristinā v̄tuo-
 sam vitā ac maculosam p̄uerrere et p̄-
 p̄sequens ad p̄ditionē eternā p̄ducat
 re. s; quilibet religiosus et in vita v̄tu-
 osa p̄ficiēs d̄z tēptatōibz et suggestio-
 nibz demonū viriliter resistere ne con-
 tingat eum tm̄ malum incurrere.
 Et primo notandum q̄ temptatio et
 omne peccatum inchoat et implet tri-
 bus modis videlicet suggestione. re-
 lectatione. et p̄sensu. Suggestio quip-
 pe fit p̄ diabolū. Delectatio per carnē
 Consensus per spiritum. Necessaria
 est ergo magna discretio vt inter sug-
 gestionem et delectationem atq; con-
 sensum iudex sui animus p̄sident.
 cum enim malignus spiritus peccatus
 suggerit in mente. si nulla delectatio